

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ім.  
І. Боберського

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З  
ХОРЕОГРАФІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ**

(тези лекції для студентів V курсу ОКР «магістр»

Напрямок підготовки 024 Хореографія(за видами)\*

Склала : доцент кафедри хореографії та мистецтвознавства

Вартовник В.О.

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»**

на засіданні кафедри

хореографії та мистецтвознавства

Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.

Зав. кафедрою проф \_\_\_\_\_ Сосіна В.Ю.

Львів 2022

## ВСТУП

Майбутнє української нації залежить від змісту цінностей, світоглядної орієнтації дітей та молоді, від того якою мірою духовність стане основою їхнього життя. Тому важливим завданням позашкільної освіти, складового компоненту освіти в Україні, є пошук і використання дієвих засобів для здобуття дітьми і молоддю додаткових знань, умінь і навичок за інтересами, здатних забезпечити їм інтелектуальний і духовний розвиток, підготувати їх до активної професійної та громадської діяльності.

Однією з основних складових естетичного виховання є мистецтво – простір, в якому творчість, акт творення нового є центром діяльності людини. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення дитячих хореографічних колективів в структурі художньо-естетичного виховання. Любов до мистецтва уможливорює формування смаку учасників хореографічного колективу, спонукає до вдосконалення здобутих знань та навичок.

Організація педагогічного процесу в дитячому хореографічному колективі ґрунтується на загальних закономірностях формування особистості, однак має специфічні особливості. Дитяче хореографічне об'єднання складає цілісну педагогічну систему, яка має своєрідну структуру. Педагогічний процес в хореографічному колективі спрямований на розвиток у дітей якостей, пов'язаних зі сферою почуттів: моральних (доброзичливість, чуйність, емпатія, стриманість, справедливість), естетичних (почуття краси, зокрема танцювальних рухів, музики), художніх (художній смак, відчуття композиційної довершеності хореографічних творів). Педагогічний процес в об'єднанні спирається на отримані хореографічні знання, вміння та навички. Вони є основою розвитку особистості, які у цілому характеризують результат виховання через навчання [5, С. 98-101].

### **1. Типи та функції хореографічного колективу. Колектив як особливий тип міжособистісних відносин**

Специфіка організації педагогічного процесу в творчому колективі залежить від аматорського характеру хореографічної діяльності дітей та колективної форми їх хореографічної творчості (Б. Н. Путілов, Е. А. Смирнова).

Таким чином, професійно-педагогічна діяльність керівника дитячого хореографічного об'єднання в сучасних умовах повинна мати якісно новий зміст.

Т. А. Стефановська в структурі педагогічного процесу позашкільної діяльності виділила чотири основні стадії: психологічний настрій і практичну підготовку до творчої діяльності; забезпечення співробітництва у творчості з тими, хто вже засвоїв початковий етап, забезпечення умов для самостійності у творчості, врахування індивідуальних якостей при створенні ситуацій вияву творчості.

Проте, керівництво дитячим хореографічним колективом - це виконання і "зовнішніх" функцій, що спрямовуються на організацію життєдіяльності всього об'єднання в сучасному суспільстві. В даному контексті знання специфіки діяльності дитячого хореографічного колективу стає необхідною умовою професійної кваліфікації його керівника, що припускає вивчення таких розділів управлінської роботи, як технології керування колективом, організація процесу керівництва, оцінювання результатів професійно-педагогічної діяльності.

## **2. Організація роботи у хореографічному колективі**

Практично організовуючи свою діяльність, керівник хореографічного колективу автоматично потрапляє в ситуацію, коли сам повинен виконувати функцію контролю за своєю хореографічно-педагогічною діяльністю з метою забезпечення зростання якості навчально-виховного процесу. Це означає, що йому належить приділяти постійну увагу психолого-педагогічній та організаційній структурі дитячого хореографічного об'єднання і на підставі відповідного аналізу обирати форми і методи педагогічного керівництва колективом. Для цього керівник хореографічного об'єднання, як педагог, повинен вміти орієнтуватися в різних аспектах дитячої поведінки: як окремої особистості, так і колективу. Тому керівнику необхідні знання відповідних розділів педагогіки і психології, що обумовлюється мірою відповідальності, яка лягає на педагога-хореографа, як в процесі здійснення ним цілеспрямованого педагогічного впливу не тільки на мікросередовище (колектив), а й на кожному окрему дитину.

Необхідність тісного спілкування і співробітництва з батьками вихованців висуває вимоги до тієї галузі знань керівника дитячого хореографічного об'єднання, що розглядаються теорією педагогічного керівництва, а саме: теорією педагогічного співробітництва і теорією виникнення і подолання конфліктів.

Слід зазначити, що в наш час у практиці хореографічного дитячого аматорства не існує обмежень планування хореографічно-педагогічної діяльності як за формою роботи, так і за її змістом. Це накладає на керівника хореографічного об'єднання додаткову відповідальність за якість художньо-хореографічної продукції.

У хореографічний кружок приймають фізично здорових дітей, що мають певні здібності до танців, володіють музичним слухом і ритмом. Бувають фізичні недоліки, із-за яких неможливо навчити дитини мистецтву танцю. До них відносяться кривизна ніг, надмірна їх повнота, дуже коротка шия і т.д. Приймаючи дітей в кружок, керівник повинен бути уважним, чуйним і тактовним. Всіх дітей рекомендуємо поставити в круг і запропонувати їм який-небудь танець. Деякі діти соромляться, в основному ті, які не виховувалися в дитячому саду. Їх потрібно підбадьорити, запросити до танцю, який виконують сміливіші діти. Так непомітно для учасників керівник підбирає дітей в танцювальний кружок.

Відібравши учасників майбутнього колективу, необхідно ознайомити їх батьків з правилами роботи кружка, записати анкетні дані дитини (прізвище, ім'я, домашню адресу, школу, клас), призначити день першого заняття і визначити форму одягу: для дівчаток — купальник і спідничка, для хлопчиків — майка і шорти.

Відповідно до віку дітей кружок ділиться на три групи: що вчаться молодшого віку, середнього і старшокласники. У одній групі повинне бути не більше 20—25 чоловік. Іноді діти починають займатися в кухлі з 10—12 років. Для них залишається програма підготовчих вправ першого року навчання, а танцювальні постановки можуть бути складніше за змістом. Бажано розділити дітей на групи не тільки за віком, але і відповідно їх технічній підготовленості.

Для зведених танців, в яких беруть участь діти всіх груп, рекомендується проводити репетиції в неділю, коли вони вільні від занять в школі. Природно, такі репетиції краще проводити з ранку, щоб в другу половину дня діти відпочивали.

Мистецьке виховання в дитячому хореографічному колективі є цілеспрямованим впливом на розвиток творчих здібностей у процесі взаємодії педагога-хореографа і дитини. Керівник дитячого колективу має поєднувати високий професіоналізм фахівця-хореографа та педагога-вихователя, який володіє належними знаннями та мистецтвом керівництва колективом. Керівник змушений постійно шукати такі прийоми і методи роботи з колективом, які дозволяли б успішно вирішувати творчі та виховні завдання що стоять перед ним в той чи інший період часу. Під час організації та проведення занять в дитячому хореографічному колективі доцільно використовувати танцювальні вправи різної спрямованості: пантомімічні (виразні рухи, пози, жести, міміка); музично-ритмічні (завдання на емоційне сприймання музики, музично-рухову координацію рухів та розвиток уваги, передачу ритмічного малюнка); творчі (імітаційні рухи, творчі ігри та завдання) [4, с. 88].

Під творчою діяльністю молодих аматорів у танці ми розуміємо здатність самостійно використовувати вивчені рухи в імпровізаційних завданнях відповідно до особливостей музичного твору, його характеру; створювати нескладні танцювальні рухи під час відтворення художніх образів, самостійно вигадувати зміст і образи танцювальних етюдів, композицій, творчих ігор. Ігри, фантазування включають в себе вирішення розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, нестандартних, творчих завдань (І. Лернер, М. Махмутов, В. Моляко, Г. Сирота та ін.) [5]. Саме ігрова діяльність, є найдієвишим засобом формування особистісних якостей, творчих здібностей дітей. Потенційні можливості гри надзвичайно великі, особливо яскраво проявляється дитяча творчість у сюжетно-рольовій грі, де діти водночас діють як актори, режисери, декоратори, а не просто копіюють життєві образи та ситуації. Для дітей в колективі цей вид ігор є важливим засобом самовираження і творчого зростання.

Творча активність може починатися з наслідування. Наслідування – це не копіювання, а орієнтація на зразок. Воно не перешкоджає вияву своєрідності та індивідуальності дитини. У навчальній хореографічній діяльності бажано використовувати вправи на наслідування. Дитина сприймає, запам'ятовує і виконує те, що його цікавить, приваблює [6, с. 34]. Діти, які займаються в колективах хореографічного мистецтва, окрім звичайних уроків ведуть активну мистецьку діяльність, беруть участь у різноманітних фестивалях, та конкурсах, концертних програмах, змаганнях, зустрічаються з відомими митцями-хореографами, членами творчих спілок. Все це сприяє загальному розвитку дітей, виявленню їх здібностей і нахилів та прищеплення інтересу до творчої діяльності. Отже, навчання у дитячому хореографічному колективі є одним з найбільш дійових факторів розвитку і виховання творчої особистості.

Список використаних джерел:

1. Шевчук А. Дитяча хореографія / Шевчук Антоніна. – К. : Шкільний світ 2008. – 126 с.
2. Березова Г. О. Хореографічна робота з дошкільнятами / Г. О. Березова. – 2 вид. – К. : Муз. Україна, 1989. – 208 с.
3. Колногузенко Б. М. Методика роботи з дитячим хореографічним колективом. Ч. І. Хореографічна робота з дітьми : навч. посібник / Б. М. Колногузенко. – Х. : ХДАК, 2005. – 153 с.
5. Моляко В. А. Психология творческой деятельности / В. А. Моляко. – К. : Знание, 1978. – 45 с.